

Vecserka Zsolt

Erdély a faszobrászoknak, fafaragóknak, fametszőknek egyaránt megbecsült hazája. Vecserka Zsolt így vall erről: „Itt, ahol erdő, fa névadója szülőföldnek, anyaga hímessé dajkált kenyéradó-kenyérteremtő eszközeinknek, benne van életünkben, az anyával dúdoló, velünk síró bölcsőtől, az otthonra nyíló kaputól a konok dacú fejfáig, itt termékenyült fametszetté a mondanivágyás, a tenni-akarás tiszta szándéka.” Nem véletlen, hogy a magyarság egyik legnagyobb fametszője, Gy. Szabó Béla Erdély fia, s az sem, hogy Vecserka Zsolt Gy. Szabó Béla tanítványa.

1941-ben született a Maros megyei Körtvélyesfáján. Középiskolába Marosvásárhelyen járt, s mivel képzőművészeti iskolára nem sikerült bejutnia, ott végezte el a technikumot is. Nem hivatásos, de hivatott művész. Pedig útja nem volt könnyű, rendszeres művészeti tanulmányok helyett kénytelen volt az autodidakták göröngyös útját választani. Gy. Szabó Béla nemcsak a fametszés tudományába vezette be, hanem mellelleg fával, vésőkkel, papírral és festékekkel is ellátta, és mindmáig patrónusa maradt.

Ex librisszel Vecserka Zsolt alig tíz éve foglalkozik; érdeklődését a kisgrafika felé az ismert kolozsvári könyvtáros és az erdélyi exlibris-gyűjtés szervezője, Gábor Dénes terelte. Ex libriseinek száma ma már meghaladja a százat, ami ugyan még nem mondható soknak, minőségét tekintve azonban már beletartozik a huszadik század exlibris-művészetébe. Vecserka nem termékeny művész, viszont nincs is összecsapott, kiérleletlen, pongyolán fogalmazott lapja. Mások példáján tanulta meg, hogy a „sok beszédnek sok az alja” igazsága a grafikára is érvényes. Gy. Szabó Bélától elsősorban technikát — és ami legalább olyan fontos: humánusot tanult. Ma is közel áll-

nak egymáshoz: ám a művészi formanyelv, grafikai megfogalmazás, kompozíciós követelmények és esztétikai hitvallás szempontjából Vecserka önállósult, sajátos, külön világot teremtett magának. Valóságelvű művész, akinek realizmusát absztraháló hajlama és itt-ott jelentkező geometrizáló kedve csak érdekesebbé teszi; olyan intellektuális élményt kínál, amelyhez nem kell magyarázat, hiszen önmagáért beszél. Alakjait néhol jelle egyszerűsíti (ex libris Barabás Pany Éva), másutt pedig csaknem körvonalakká redukálja (iz knig G. Polkovszkogo); ott azonban, ahol történelmi személyiséget örökít meg, legyen az Bolyai Farkas vagy Albert Schweitzer, valóságú portrét ad; nemcsak ábrázol, de jellemez is. Nincsenek nagy, ünnepi témái, nem szereti a retorikát, a kis dolgokat is művészetté tudja átlényegíteni, s a munkás hétköznapi egyszerűségében is meglátja a nagyszerű, teremtő vonásokat. A népművészetből átvett díszítő elemei izes képi jelzőként hatnak; a kerámiák, szóttesek, kopjafák felhasznált forma- és motívumkinése nemcsak a közös művészi anyanyelv ősi rétegeiről vall, hanem a néppel közös sorsvállalásról is. A hazai táj hol derűs, hol komor szépsége közvetlen témaként vagy háttérmegoldásként gyakran jelenik meg ex librisein. Néha két színt is használ, a legtöbbször fekete-pirosat, így igyekszik külön hangsúlyt is adni annak, amit fontosnak tekint. Formajátékai sem öncélúak: valószínű, hogy egy újszerű szimbólumrendszer megteremtésére irányuló szándék hívta életre őket.

Vecserka Zsolt síkban és vonalakban gondolkodik, mint minden vérbeli grafikus; a tárgyak térbe állítását is legtöbbször frontálisan oldja meg. Aki ennyire grafikus-alkat, annál érthető, hogy nemegyszer sommázás által igyekszik a bonyolultabb térproblémák elől kitérni; nem azért, mintha nem tudná megoldani őket, hanem, mert ez grafikai ars poetica. Ha a téma megköveteli, tud aprólékos is lenni, erős érzéke van a részletfinomságok iránt, olyannyira, hogy a részleteket nem is rendeli alá mindig az egésznek, mert hangsúlyos szerepük nélkül szegényebb lenne a művészi összhatás. Arány- és mértéktartás, kiegyensúlyozott érzelmi és korszerű gondolati világ, valamint hívős, de nem közömbös tárgyilagosság jellemzi művészetét.

A marosvásárhelyi Apollo Galéria ez év februárjában egyéni kiállításon mutatta be Vecserka Zsolt fametszeteit, főként könyvjegyeit. A megérdemelt siker, amelyről az erdélyi sajtó is beszámolt, nem lepett meg senkit.

Galamboş Ferenc



Kérdezz — felelek

V. L. városi-járási könyvtárigazgató, illetve V. F. nagyközségi könyvtárvezető kérdezi a pótszabadságról és a túlmunkáért járó szabad időről:

„1. Évi 24 munkanapnál több rendes szabadság kiadható-e? Ha például egy könyvtári dolgozót a 12 munkanap alapszabadságon felül — 26 évi munkaviszonya alapján — 12 munkanap, munkaköre alapján pedig 9 munkanap pótszabadság illet meg, kiadható-e számára a $12+12+9=33$ munkanap szabadság (természetesen úgy, hogy a kéthetenkénti 11 napos munkaidő-beosztásra tekintettel a 33 napba két szabadnapot be kell számítani), vagy pedig pótszabadsága csak 12 munkanap lehet?

2. A könyvtárunkban — más könyvtárakhoz hasonlóan — az volt a gyakorlat, hogy a szükséges és engedélyezett túlmunka ellenértékeként a szakalkalmazottak számára szabad időt adtunk. A felügyeleti szervünk állásfoglalása szerint a könyvtári szakalkalmazottak ügyintézők, ezért részükre — a 14/1967. (XI. 9.) MüM számú rendelet 7. §-ának (3) bekezdésében foglaltak értelmében — a túlmunkáért nem jár ellenérték. Az említett rendelet kimondja azt is, hogy ha az ügyintéző rendszeresen jelentős mértékű túlmunkát végez, részére — a miniszter által meghatározott körben — a költségvetési szerv évi hat munkanapig terjedő szabadidő-átalányt állapíthat meg. Vajon a könyvtári munkakörökre nézve készült-e ilyen jellegű miniszteri meghatározás? Egyáltalán: vonatkozik-e a könyvtárakra az említett rendelkezés?”

Válasz:

1. Az Mt. V. 55. §-ának (1) bekezdése értelmében a pótszabadság csak egyféle címen jár. A fiatalokéknak, az egészségre ártalmas munkakörülmények között dolgozóknak, továbbá a föld alatt dolgozó bányászoknak járó pótszabadságot a munkaviszony alapján járó pótszabadsággal együtt évi 12 munkanap mértékéig össze kell számítani. Egyéb esetben a dolgozó, ha egyidejűleg többféle címen illeti meg pótszabadság, a kedvezőbb mértékű pótszabadságra jogosult.

Ebből következik, hogy a levélíró által említett könyvtári dolgozó a 12 munkanap alapszabadságon felül a munkaviszonyban töltött ideje alapján járó 12 munkanap pótszabadságra, összesen tehát 24 munkanap rendes szabadságra jogosult, amelybe két szabadnapot be kell számítani, tehát évenként 22 olyan napon veheti ki a szabadságát, amelyen egyébként dolgoznia kellett volna.

A több gyermekes anyák, a vak dolgozók és az öregségi nyugdíjra jogosultságot szerzett továbbdolgozók pótszabadsága, valamint a jutalomszabadság a dolgozót az egyéb címen járó pótszabadságon felül és az évi 12 munkanapos határon túlmenően is megilleti. A k-i nagyközségi könyvtár azt kérdezte, hogy az a könyvtári dolgozó, akit a munkaviszonyban töltött ideje alapján öt, a munkaköre alapján három és a gyermekei után két munkanap pótszabadság illet meg, a 12 munkanap alapszabadságon felül összesen hány nap szabadságra jogosult? Az ismertetett rendelkezésekből megállapítható, hogy az említett könyvtári dolgozót megilleti a 12 munkanap alapszabadság, továbbá a munkaviszonyban töltött ideje alapján öt és a gyermekei után két, tehát összesen 19 munkanap rendes szabadság, amelybe egy munkanapot be kell számítani. Tehát a dolgozó 18 olyan napon veheti ki a szabadságát, amelyen egyébként dolgoznia kellett volna.

2. A 14/1967. (XI. 9.) MüM számú rendelet hatálya a költségvetési rendszerben gazdálkodó szervekre, ennek megfelelően a városi-járási könyvtárakra is kiterjed. A rendelet 7. §-ának (3) bekezdésében említett meghatározás nem történt meg, ezért a szóban forgó könyvtár valamennyi szakalkalmazottjára vonatkozik az a rendelkezés, hogy rendszeres és jelentős mértékű túlmunka végzése esetén évi hat munkanapig terjedő szabadidő-átalányt lehet számukra megállapítani.

Kitüntetések

A kulturális miniszter, 75. születésnapja alkalmából, eredményes munkája elismeréséül dr. Úrögdý Györgynek, a Budapesti Történeti Múzeum nyugdíjas könyvtárosának; nyugállományba vonulása alkalmából, eredményes munkája elismeréséül Hont Péternének, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgató-helyettesének a SZOCIALISTA KULTÚRÁÉRT kitüntetést adományozta.